

Виконання цих стратегій дасть змогу: створити ефективну систему інформування населення з питань охорони навколишнього природного середовища та підвищити рівень екологічної свідомості громадян України.

Тому серйозним напрямом теперішнього соціального регулювання відносин в сфері відносин природи і суспільства є задоволення раціонального природокористування [4]. Метою якого є забезпечення матеріальних потреб суспільства за рахунок існуючих і відновлювальних ресурсів, призначення найефективнішого, економічно вигідного їх застосування без заподіяння шкоди для життєво необхідних екологічних інтересів людей.

Список використаної літератури

1. Павлов К.В. Застосування методів нормування показників та нечіткої логіки при оцінці рівня еколого-безпечного природокористування / К.В. Павлов // Структурні зміни в економіці природокористування: теоретичні основи та прикладні аспекти [Текст] : [кол. моногр.] / за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. О.М. Стрішенець. – Луцьк: Вежа-Друк, 2016. – С. 46-63.
2. Стрішенець О.М. Чинники впливу макроекономічного та мікроекономічного характеру на екологічну безпеку підприємств / О.М. Стрішенець // Перспективи розвитку економіки України: теорія, методологія, практика : матеріали XX Міжнар. наук.-практ. конф. (25-26 травня 2015 р.) / відп. ред. Л. Г. Ліпич. – Луцьк : Вежа-Друк, 2015. 38-39 с.
3. Стрішенець О.М. Становлення екологічної відповідальності бізнесу в Україні / О.М. Стрішенець, А.М. Колосок // Актуальні проблеми економіки. – 2016. – №5 (179). – С. 215-221.
4. Павлов К.В. Принципи інтегрованого управління екологічно безпечним природокористуванням / К.В. Павлов, К.М. Федина // Збірник наукових праць. Вісник Національного університету водного господарства та природокористування / (економіка). Випуск № 4 – Рівне, НУВГП, 2016. – С. 198 -206.

УДК 332,7: 347.427

Іванашко Іванна Сергіївна

студентка I курсу Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Науковий керівник : Стрішенець О. М.

д.е.н., професор Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

ДИСКУСІЙНІ АСПЕКТИ ЩОДО МОРАТОРІЮ НА ПРОДАЖ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДІРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Земля є творінням природи, основою життя та діяльності людства. Значення землі для існування суспільства не можливо переоцінити. Окрім цього, земельні ділянки – це нерухоме майно, об'єкт права власності та інших речових прав. Нині в Україні тимчасово запроваджений мораторій, який

ообмежує конституційні права власників земельних ділянок, що закріплені у ч. 1 ст. 90 ЗК України. Проблема мораторію на продаж земель сільськогосподарського призначення отримала широкий суспільний резонанс та досліджувалася багатьма українськими науковцями у галузі земельного та аграрного права. Зокрема, це питання аналізується у працях Євдокимова М.О., Коваленко Т.О., Кулинич П.Ф. та інших вчених. Отже, шляхом прийняття низки законодавчих актів держава Україна починаючи з 2001 року позбавила власників земельних часток (паїв), а згодом і власників окремих різновидів земельних ділянок сільськогосподарського призначення права розпорядження ними.

Як вбачається із даних положень, мораторій поширюється на відчуження таких видів земель сільськогосподарського призначення: земельних ділянок державної та комунальної власності; земельних ділянок приватної власності, наданих для ведення товарного сільськогосподарського виробництва (зокрема, фермерського господарства); земельних ділянок, виділених в натурі (на місцевості) власникам земельних часток (паїв) для ведення особистого селянського господарства, а також земельних часток (паїв). На даний час, згідно останніх змін, запроваджених Верховною Радою України, яка 6 жовтня 2016р. проголосувала за подовження мораторію на продаж земель сільськогосподарського призначення до 1 січня 2018 р.

Разом із тим, як зазначають прибічники мораторію на продаж сільськогосподарських земель, його скасування може спричинити низку негативних явищ суспільно-економічного характеру, зокрема:

- скуповування значних площ сільськогосподарського призначення фінансово-промисловими групами, що матиме своїм наслідком «обезземелення» селян та утворення «латифундій» латиноамериканського типу з найманими працівниками;
- відчуження селянами земельних ділянок сільськогосподарського призначення за ціною, що є істотно нижчою за економічно обґрунтовану;
- концентрація значних площ сільськогосподарського призначення у власності фінансових установ (банків) під час переходу заставної землі у власність заставоутримувача;
- виникнення явища «спекуляції» земельними ділянками, коли значні площі земель сільськогосподарського призначення скуповуватимуться фінансовими спекулянтами з метою подальшого їх перепродажу за більш високою ціною, що призведе до зростання вартості аграрної продукції і спричинить інфляцію;

- неконтрольована зміна цільового призначення та урбанізація сільськогосподарських земель.
- селяни старших вікових груп та їх спадкоємці не можуть реалізувати своє право власності на землю;
- блокується створення великих, конкурентоспроможних сільськогосподарських підприємств;
- знижується кредитоспроможність сільськогосподарських виробників через неможливість іпотечного кредитування.

Зазначається, що заборона відчуження земельних ділянок сільськогосподарського призначення є шкідливою для економіки держави в цілому, оскільки через відсутність повноцінного ринку земель щорічно не використовується понад 2 млн. га орних земель. Статистика свідчить, що використання земель сільськогосподарського призначення є гранично неефективним. У сфері сільськогосподарського виробництва працюють близько 20% усіх зайнятих в економіці, що суттєво (у 3–7 разів) перевищує параметри зарубіжних країн. Так, в Угорщині ця частка становить 6,3%, у Чехії – 4,8%, Франції – 3,6% [3]. Як зазначають науковці у галузі земельного права, ці цифри свідчать, що альтернативи концентрації земель немає, а задача держави – зробити цей процес якомога менш болісним для селян. Відомий противник мораторію на продаж сільськогосподарських земель А.М. Мірошніченко на своєму сайті зазначає, що обмеження чи навіть позбавлення власників можливості розпоряджатися їхніми земельними ділянками фактично в багатьох випадках означає позбавлення власника більшої частини благ, які могло б принести йому здійснення права власності. Така ситуація матиме місце, скажімо, коли особа володіє невеликою за площею ділянкою сільськогосподарського призначення, яку економічно недоцільно використовувати за цільовим призначенням. Адже середній розмір земельної частки (паю) в Україні складає 4 га.

Вчені, які аналізували це питання у своїх працях дотримуються думки, що мораторій на продаж сільськогосподарських земель суперечить ст.ст. 14, 22 та 41 Конституції України, вихолощує сутність права власності на землю, позбавляючи власника не лише правомочності розпоряджатися своїм майном, а й взагалі одержати нормальний економічний ефект від своєї земельної ділянки чи земельної частки (паю). Не зважаючи на те, що мораторій має тимчасовий характер, визначити момент, коли він буде знятий, і чи буде знятий взагалі, не можливо. Проекти закону про ринок земель, про ринок земель сільськогосподарського призначення розглядаються у Верховній Раді України вже багато років, вони неодноразово ухвалювалися у першому читанні, а

згодом передавалися на доопрацювання. Божається, що рішення про знаття мораторію на продаж сільськогосподарських земель лежить переважно не у юридичній, а у політичній площині.

Список використаної літератури

1. Конституція України від 28.06.1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – ст. 141; Constitucia Ukrainy vid 28.06.1996 r. // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. – 1996. – № 30. – st. 141.
2. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 3–4. – ст. 27; Zemelniy codex Ukrainy vid 25.10.2001 r. // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. – 2002. – № 3–4. – st. 27.
3. Стрішенець О. М. Щодо статистики використання земель сільськогосподарського призначення / О. М. Стрішенець // Науковий вісник. Видавництво БОФУ, 2012-с. 386-391.

УДК:[339.13:620.95] (477.82)

Коротя Мирослав Іванович

аспірант I року навчання

*Східноєвропейського національного
університету імені Лесі Українки*

Козлов Владислав Адріанович

*студент III курсу Східноєвропейського національного
університету імені Лесі Українки*

Науковий керівник: Стрішенець О. М.

*д. е. н., професор Східноєвропейського
національного університету імені Лесі Українки*

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ БІОЕНЕРГЕТИКИ У ВОЛИНСЬКІЙ ОБЛАСТІ

До стратегії досягнення економічного та соціально розвитку будь-якої країни відноситься вдосконалення традиційного паливно-енергетичного сектору з паралельним запровадженням альтернативних джерел енергії, що багато в чому залежить від наявності та розвитку енергетичних ресурсів, що є у державі.

Все ж сучасний тренд енергетичного сектору України залишає бажати кращого.

Загальний обсяг видобутку природного газу в Україні на 2015 рік склав приблизно 19,9 млрд. м³, що майже на 3% менше, ніж у 2014 році. Причина – реалізація жорсткої фіскальної політики, а саме підвищення рентних ставок. [2; с. 4].

Загальний обсяг видобутку нафти і газового конденсату на 2015 рік в Україні склав 2 461,7 тис. т. (на 9,9% менше, ніж у 2014 році), у т. ч. нафти – 1 805,6 тис. т. (на 10,9% менше) [2; с.14].